Haki za Binadamu British Columbia: Ubaguzi wa Kimbari

Karatasi hii ya ukweli imetengenezwa ili kukusaidia kuelewa maana ya ubaguzi wa kimbari (rangi) hapa BC. Ikiwa una maswali yoyote, tafadhali wasiliana na **BC Human Right Clinic (Kliniki ya BC ya Haki Za binadamu)**. Maelezo zaidi kuhusu mawasiliano yanapatikana mwishoni mwa karatasi hii ya ukweli .

British Columbia ina sheria ya kulinda na kukuza haki za binadamu. Hii inaitwa *BC Human Rights Code au Code (kanuni)*. *Code (kanuni)* inakulinda dhidi ya kutendewa mabaya au kunyimwa mafao kwa sababu ya umbari, rangi ya ngozi yako, ukoo au mahali ulipotokea (ulipo zaliwa). Inakuruhusu kuripoti lalamiko kwenye **BC Human Rights Tribunal (mahakama ya BC Human Rights)** ikiwa unaamini kwamba umebaguliwa .

Code (kanuni) hii pia inakulinda dhidi ya **kulipizwa kisasi** ikiwa umeripoti, au unafikiria kuripoti, lalamiko au umehusika kwa njia yoyote ile. **Kulipiza kisasi** ni kama kuna mtu anajaribu kukudhuru au kujaribu kukufuatilia kwa nia ya kukudhuru au kukulipiza.

Je, ubaguzi wa umbari ni nini?

Ubaguzi wa umbari ni kuamini kwamba kuna baadhi ya watu ni bora kuliko watu wengine kwa sababu mbari au ukabila wao.

Je, ubaguzi wa kimbari ni nini?

Ubaguzi wa kimbari hutokea pale mtu kakutendea vibaya au kakunyim mafao, kakunyanyasa au kakutukana kwa sababu ya umbari, rangi yako, ukoo, au mahali ulipozaliwa.

Ubaguzi wa kimbari inaweza kuwa aina nyingi. Kwa mfano:

- kukuita majina ya ubaguzi wa mbari.
- kukunyima huduma.
- kukosa kuajiriwa au kupewa cheo licha ya kuwa wengine wenye mbari tafauti na yako wanapewa.
- kutishwa wewe peke yako tu na siyo wengine wenye mbari tafauti na yako.

Mifano ya ubaguzi wa kimbari

- Mwanaume muaborijini (mwananchi asili) anaenda kutazama makazi ya kupanga. Baada ya kukutana na mwanaume huyo na kutoa maoni mabaya kuhusu umbari wake, mwenye nyumba anasema kwamba makazi yamesha kodishwa. Siku ya pili mwanaume huyo anampigia simu mwenye nyumba kuulizia makazi hayo hayo tena akagundua kwamba bado yanapatikana.
- Kampuni inaajiri wafanyakazi wengi wapya pamoja na wafanyakazi wahamiaji ili wafanye kazi ya kulipwa ajira ya chini. Wafanyakazi ambao siwahamiaji wanapata mafunzo na vyeo, lakini wahamiaji hawapatiwi hayo, japokuwa wao wote wako sawa kwa ujuzi na uzoefu.

Kukabiliana na ubaguzi

Kuna baadhi ya hatua unaweza kuchukua ikiwa umebaguliwa:

- Hifadhi kumbukumbu ya maandishi ya kilichotokea, na lini, na kilichosemwa.
- Ikiwa ubaguzi umetokea kazini, kwenye makazi ya kuishi, au kwenye duka au mgahawa, muombe muajiri wako au mwenye nyumba au meneja achukue hatua.
- Tumia mchakato wa ndani ya sehemu hiyo uripoti malalamiko yako kazini au shuleni. Kwa mfano, ikiwa ubaguzi umetokea kazini na wewe ni mwanachama wa muungano, omba msaada kwa mwakilishi wa muungano huo.
- Wasiliana na **BC Human Rights Clinic (kliniki ya BC ya Haki za Binadamu)** ili upate msaada.

Kwa maelezo ya ujumla kuhusu Human Rights katika BC (Haki za Binadamu BC), tafadhali tazama karatasi ya ukweli kuhusu ***Haki za binadamu British Columbia: Nini unahitaji kujua***.

✱ Nitajuaje kama ninao malalamiko ya Haki za Binadamu?

Kuripoti malalamiko kwenye *BC Human Rights Code (Kanuni ya haki za binadamu BC)*, **yote yafuatayo** lazima yawe ya kweli:

- ✔ umetendewa ubaya au umenyimwa mafao.
- ✔ kuna uhusiano baina ya ya namna ulivyotendewa (vibaya au umenyimwa mafao) na umbari wako, rangi, ukoo au mahali ulipotoka.
- ✔ Vitendo hivyo viwe vimetokea katika sehemu kama vile kazini, dukani au mgahawani, au baina ya mwenye nyumba na mpangaji.

Lazima uripoti malalamiko yako katika muda wa miezi sita ya tukio kutokea. (Kumbuka: kuna baadhi ya kesi za kipekee zisizo fuata muda huo uliyowekwa.) Kuripoti lalamiko kuanzisha mchakato wa kisheria sawa na hatua za hakama. Mtu mwenye kuripoti malalamiko anaitwa **mlalamikaji**.

✱ Wapi naweza kupata usaidizi??

Walalamikaji popote katika jimbo wanaweza kupata maelezo kupitia **BC Human Rights Clinic (Kilinki ya BC ya Haki Za binadamu)**. Watu wa kliniki wanaweza kukusaidia kuelewa *Human Rights Code (Kanuni za Haki za Binadamu)* au kushughulikia malalamiko ya haki za binadamu ya jimbo. Unaweza pia ukafuzu kupata aina tafauti za huduma. Zungumza na mtu yoyote katika kliniki ili uone ikiwa utakubaliwa.

Kilinki ya BC ya Haki Za binadamu

300-1140 West Pender Street, Vancouver, B.C. V6E 4G1
Phone: 604 622-1100 Toll Free: 1 855 685-6222
Fax: 604 685-7611
Online: www.BCHRC.net

Ikiwa kuna mtu amefanya malalamiko juu yako, basi wewe ni **mhojiwa**. **Wahojiwa** wote kwenye jimbo na eneo la Victoria wanaweza kupata maelezo zaidi kwa kuwasiliana na:

University of Victoria

Law Centre Clinical Law Program
Suite 225 – 850 Burdett Avenue, Victoria, B.C. V8W 1B4
Phone: 250 385-1221 Toll Free: 1 866 385-1221
E-mail: reception@thelawcentre.ca

Unaweza kuelekezwa kwa **BC Human Rights Tribunal (Mahakama ya BC ya Haki za Binadamu)** kuwasilisha malalamiko yako.

Mahakama ya BC ya Haki za Binadamu

Suite 1170 – 605 Robson Street, Vancouver, B.C. V6B 5J3
Phone: 604 775-2000 Toll Free: 1 888 440-8844
TTY (walio kuwa na matatizo ya kusikia): 604 775-2021
Online: www.bchrt.gov.bc.ca

Karatsi hii ya maelezo imekusudiwa kwa madhumuni ya kutoa maelezo kwa ujumla tu. Siyo kwa nia ya kuchukuwa nafasi ya ushauri wa kisheria.